

CÒMU SI CANUSCÈRU E SI VÒSIRU TÀNTU A RIGGÌNA E U MÀSTRU RI CÀMPU.

Racconto in rima di Antonio La Gattuta, narrante le vicissitudini sin dal primo incontro della coppia protagonista della più bella storia d'amore del carnevale che, da secoli, riprende vita magicamente a Mezzojuso l'ultima domenica di carnevale.

Secùnnu vuàtri nzòccu vòli ògni cristiànu?
Secùnnu mia vòli èssiri cuètu e cuntètu,
e aviri còri e tèsta pi ccu pigghiàù pi mànu!

Nta sta tèrra càrrica ri ògni cumplimètu,
un vèru paradìsu chiamàtu Règnu ri Sicilia,
a un picciòttu ci nascìu un dùci sintimètu

quànnu la fùdda si grapìu nt'on jòrnu ri vigìlia,
e tra galantòmini e surdàti c'era a so' Riggìna,
bèdda, 'na ròsa, ca si firmàu nna gènti chi s'umìlia:

dètti ajùtu, bòna paròla, svacantàu bòrsa chìna
ri dinàri e pàni, inchènnu i mànu ri ddi povirèddi,
p'amurusànza ru so pòpulu e pùru ra Lìggi divìna,

ripòi, quànnu isàu l'òcchi, ncucciàù chiddi bèddi
ri stu picciottu c'arristàù ntamàtu ri tànta biddizza,
si ntìsi un fòcu càuru e frìddu e ci arrizzàru i pèddi

quànnu tùtti e dùì pruvàru un piacìri ca ipnotizza
facènnu arristàri pinsèru bèddu, càuru e putènti
quànnu si taliàru, e ìdda u salutàù cu cuntintizza.

E ri tannu tutti e dui un vòsiru vìriri cchiù nenti
e si circàinu ca taliàta nne fèsti gròssi cumannàti
o i siri quànnu tutti e dui èrinu priàti e cuntènti

picchì iddu cantàva amùri e a salutàva a brazzàti
e idda, figghia unica e schètta ri Re, l'attintàva r'u palàzzu,
cuntènta u salutàva a còrpa ri fazzulètta scutulàti.

Ìddi si circàinu, ma trasiu n'àutru nta stu màzzu:
un Re stràniu e làriu si misi p'u mènz'u pi 'ntirèssi,
e stu nòstru picciòttu si scuitàu e fici com'un pàzzu,

picchì òra i còsi canciàinu, un èrinu cchiù i stèssi!
Còmu si putianu taliàri senza farisìnni addunàri?
E allùra, ntà la ràggia e lu scunfòrtu ci succèssi

r'aviri, u Nòstru, na bona pinzàta pi continuàri,
e ci fici sapìri a riggìna ca l'avìssi ricanusciùtu:
s'avìssi misu 'na màschera ca nun si po' taliàri,

lària e rùssa, ca pròpriu nùddu avìssi vulùtu,
e poi, pi unn'èssiri lèggiu e un passàri pi fissa,
parràri sùlu ch'i vràzza e mànu e passàri pi mùtu!

Avìssi stàtu bònu siddu era còmu iddu o barunìssa,
ma ddu Re stràniu, ca vulìa fàrisi n'àutru Règnu
costrincìu 'a Riggìna tristi a maritarisìllu c'una missa,

e capènnu c'a Riggìna vulìa n'àutru, u Re, cu pègnu,
cumannàu a tutti ri cunsignàri stu mascaràtu
e a cu pàrra màli, ci rùna ajùtu, ripàru o sustègnu

purtàllu a palàzzu pi èssiri d'esèmpiu squartariàtu,
e pigghiànnu pi miseràbili 'e galantòmini ri sta tèrra,
cumannàu ri cògghiri na tàssa picchì s'avìa maritatu!

U Nòstru picciòttu innamoratu e ogni zappatèrra
seppi c'â Riggina chiancia picchì ô Re un l'ha mai
addiggiàttu,
u Nòstru, allùra, si fici Mastricàmpu e fici guèrra

cu cavalèri e pòpulu còntu stu Re vècchiu tintu-finùtu,
ca a pòstu ri fàrisi bèddu, amìcu e ri tùtti benvulíri
pinzàu a sacchètta sòa e ri un passàri pi curnùtu!

E si ntìsiru ru Castèddu, rùnni a Riggina ju a finìri,
còrpa ri cannùna e tambùru a sònu ri "generàli",
e i galantòmini, cuntènti, faciànu finta r'un capìri,

abballàinu, manciàinu, ricianu 'o Re ca 'un finìa màli,
ma ci faciànu sùlu fàcci: infàtti tùtti i muggièri
e u Màstru ri càsa s'appattàvanu c'a Riggina leali.

E u Nòstru, ora Mastricàmpu, mannàu i 'ncignèri,
pi sturiàri u lòcu r'a battàglia, cu sa' u Re un s'arrènni!
Dòcu ci su' fofòri-brigànti, ca fànnu tùtti prigionieri

e lassinu ìri quànno scippànu chiddu chi ùnu arrènni...
òra s'hànnu a dàri na carmàta: cuntintizza ri barùna,
campèri, vurdunàra, curàtula e viddanèddi perènni

òra si juncèru cù Nòstru Mastricàmpu sutta a so' lùna
picchì i còsi hànnu a canciàri e àva triunfàri l'amùri
ri stu eròi mascaràtu c'a so' Riggìna ci cantàva canzùna

e mannàva signàla o picciuttèddi cu addàuru e çìuri.
Òra sùnnu tùtti ccà, tùtti: pùru ddi scurdàti ri rimìta
niscèru còmu babbalùci pi sta stràna guèrra r'amùri!

Un pòpulu in guèrra pa Signùra cchiù ambìta
còntu un Re ca facissi bònu a mèttisi ri làtu:
amùri pi ccu si vòli bèni e si cèrca pi tùtta a vita,

onùri e pàci a tùtti e a c'un sàpi pigghiàri çiatu!
U Mastricàmpu addumàna ri lassàrici a Riggìna
e jirisìnni ri rùnni s'arricugghiù rùnni ha stàtu-stàtu!

U Re, vinciùsu, ci mannàu a dìri cu littra fina
ca iddu, Màstru ri càmpu, fòddi e mascaràtu,
inn'èra còsa ri fàri guèrra e màncu r'avìri Riggìna,

e mannàu pùru a dìri, òra cu parràri vèru scarariàtu,
còsi chi 'un putèmu cuntàri pi dignità e parràri càutu:
èranu paròli pesànti ncàpu a Riggìna e u so' stàtu.

Allùra l'ambasciatùri, virènnu a situaziòni, c'un sàutu
a cavàddu ci purtàu i mali paròli r'ù Re o so' generàli,
ca sfardàu littra, e còmu taddarìta, iccànnu u màntu àutu

cumannàu l'attàccu e ri sarvàri a Riggìna ri ddu armàli
tra bùmmi e sònu ri tambùru, pùnta, pàri satàri,
poi cumàna e talìa a so Riggìna cu cannocchiàli:

pùru nguèrra ci mánna basàti e vrazzàti pi salutàri,
e a Riggìna arrispùnni cuntènta cu i dàmi in fèsta
mèntri u Re è sùlu, scuètu, sèmpri attentu a taliàri

nnò càmpu ri battàglia cu è aggrìtta e cu ci arrèsta,
vìri u Mastricàmpu dìri a tùtti còmu un pàzzu
ca siddu u Re l'avìssi davànti ci tagghiàssi a tèsta!

E si vìri sta battàglia stràna, vìri pùru nna stu màzzu
unu barbùtu vistùtu c'ùna cùtra ro 'ncòddu e burrìtta
cu tànti ca cammisa rùssa fàrici 'e saracèni u màzzu!

Vìri cavalèri ca rùnnu cunfètta o pòpulu aggrìtta
e vurdunàra e curàtuli ca sfàmanu a gènti bisugnùsa
e u Mastricàmpu mòvisi nirvùsu avànti-arrèri còmu saìtta

si cunsìghia, cumànna e furria na sta chiàzza chiùsa,
cèrca ri attaccàri ma l'accumpàgna sèmpri un scàntu:
È ddu pecuràru chi campàni ca a tèsta si pòrta cunfùsa,

ddu curnùtu fa crùsciu e va satariànnu davànti tantu
E si ècca ntèrra, si mètti sèmpri còntro tremànti,
è un diàvulu ca un fa gghìri avànti màncu a un sàntu!

U Nòstru vòli satàllu, ma si scànta e pàssa avànti
sènza affruntàllu, è scantàtu còmu un agnèddu,
si fa un gìru, pi l'attàccu arricògghi tùtti quànti

e quànnu sùnnu prònti, pùnta u Re e u so castèddu,
acchiàna, duèlla e càri ferìtu 'ntèsta ri ddu Re fitènti
e a Riggìna svèni p'u dùluri r'un vìriri chiù u so bèddu

mèntri u Màstru càri àutu n'arrèri pigghiàtu r'i gènti
E purtatu in lòcu sicùru, lòtta dùru còntro a mòrti,
Ch'i cumpàgni in silènzio e a Riggìna chi so lamènti.

Ma fu vuluntà, pruvirènzia, biniriziòni e bona sòrti
ca i Maàra, ènnu furriànnu bànni bànni sùtta i Mùra,
pi circàri soluziòni felici e mèttiri o pòstu i còsi tòrti,

Tra un fòriu schifòriu e ùna maaria ficiru a truvatùra
mèntri caminàinu virènnu cu grànni cuntintizza
còntro scàntu, mòrti e malasòrti a mègghiu cùra:

un càntaru chìnu ri maccarrùna cu sùcu e sosizza,
manciàru iddi, mìsiru aggrìtta u Màstru ri Càmpu,
e ci rèttiru curàggiu còntro u pecuràru e ògni dibbulizza

E allùra scinnèru arrèri in guèrra còmu un làmpu,
a Riggìna si priàu tùtta picchì u destinù allùra pàri chiàru
e apparàu tùttu còntro u Re ormài sènza scàmpu,

e u so amàtu, ca vinciu u màli e satàu u picuràru,
ora pi jùncisi c'a so Riggìna àvi tùttu organizzàtu,
pùru ru Castèddu ormài spàra a sàlvi u mascàru:

piccàtu ca sinn'addùna ddu Re rantùni e disperàtu
ca l'ammàzza passànnulu c'a spàda davànti a tùtti,
e pi mùstra, r'u castèddu a pinnìnu vèni iccàtu!

Ma ormai u Re è sùlu e sènza ajùtu ri àutri farabùtti,
e a Riggìna fici a sapìri all'amàtu cu cirivèddu,
ri tràsiri sicùru ri una pòrta fàusa scanusciùta a tùtti.

E accussì trasiu u Nòstru Mastricàmpu n'o castèddu
basànnu a Riggìna e mittènnu fini a sti tèmpi scùri:
C'u Re ncatinàtu, u pòpulu è filìci e fa fèsta bèddu

Picchì ora è cuètu: rùnni c'era nènti spùntanu çìuri,
u Nòstru Mastricàmpu a la so' Riggìna mìsi l'anèddu
Picchì è giùstu, còmu nne fàvuli, ca vinci l'Amùri!

ANTONIO LA GATTUTA